

podstawy i języki
programowania

```
for( i = 0; i < 10; i++)  
{  
    class Point3D : public Point  
    {  
        ...  
    }  
}
```

pjp

Pascal

C

C++

Języki programowania

Część siódma

Przetwarzanie plików amorficznych Konwencja języka C

Autorzy

Tomasz Xięski

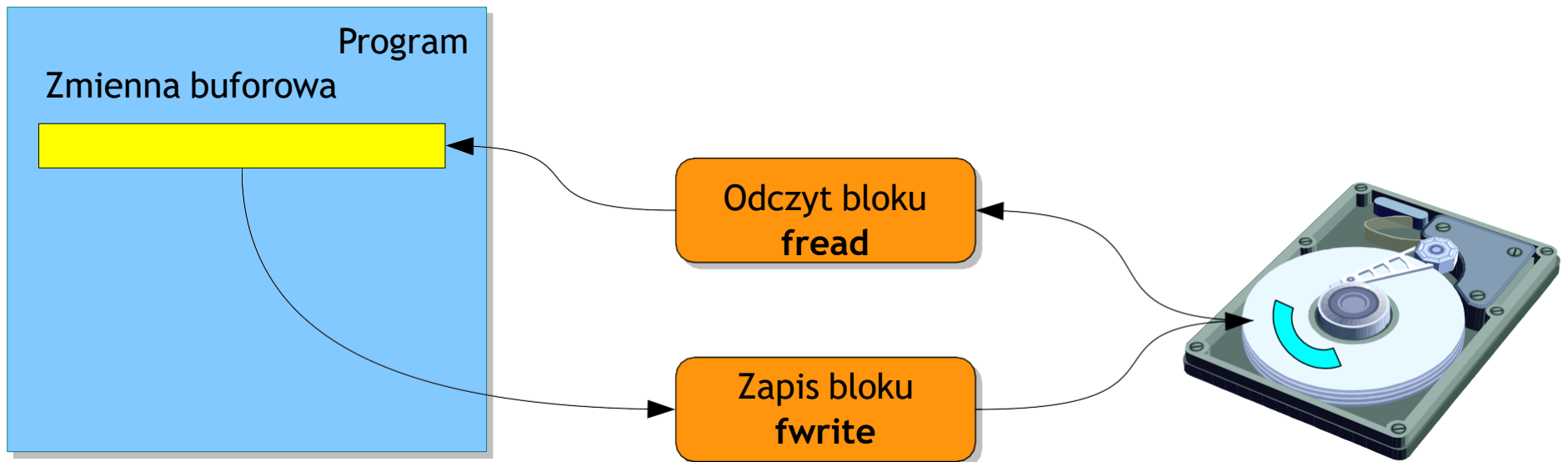
Roman Simiński

Niniejsze opracowanie zawiera skrót treści wykładu, lektura tych materiałów nie zastąpi uważnego w nim uczestnictwa. Opracowanie to jest chronione prawem autorskim. Wykorzystywanie jakiegokolwiek fragmentu w celach innych niż nauka własna jest nielegalne. Dystrybuowanie tego opracowania lub jakiegokolwiek jego części oraz wykorzystywanie zarobkowe bez zgody autora jest zabronione.

Przetwarzanie plików binarnych, koncepcja

Aby korzystać z blokowego odczytu i zapisu musimy spełnić dwa warunki:

- ▶ musimy dysponować otwartym plikiem, zaleca się, aby plik taki otwarty był w trybie binarnym;
- ▶ musimy w programie posiadać zmienną — która realizuje funkcję bufora — z której będą pobierane dane do zapisu, lub do której będą pobierane dane w przypadku odczytu.

Przetwarzanie plików binarnych, przykład

Załóżmy, że chcemy napisać program, którego zadaniem jest:

- ▶ utworzenie nowego pliku binarnego, zapisanie do niego liczby typu *float* o wartości 123.321, zamknięcie pliku;
- ▶ powtórne jego otwarcie w trybie do odczytu, odczytanie zapisanej wcześniej liczby i wyprowadzenie jej do *stdout*.

```
Zapis liczby: 123.321
Odczyt liczby: 123.321
Nacisnij Enter by zakonczyc...
```

Przetwarzanie plików binarnych, otwarcie pliku, zapis liczby typu float

```
#include <cstdio>
#include <cstdlib>

int main()
{
    FILE * fp;
    float num = 123.321;

    if( ( fp = fopen( "d.dat", "wb" ) ) != NULL )
    {
        cout << "\nZapis liczby: " << num;
        fwrite( &num, sizeof( num ), 1, fp );
        fclose( fp );
    }

    .
    .
    .

    return EXIT_SUCCESS;
}
```

Przetwarzanie plików binarnych, zapis zmiennej num

Rozmiar zapisywanego bloku.

Liczba zapisywanych bloków.

```
fwrite( &num , sizeof( num ) , 1 , fp );
```

Wskaźnik na zmienną *num*, która ma być zapisana do pliku *fp*.

Zmienna ta, jest *blokiem* zapisywanym do pliku.

Wskaźnik pliku otwartego do zapisu.

Przetwarzanie plików binarnych, otwarcie pliku, zapis liczby typu float

```
if( < fp = fopen( "d.dat", "wb" ) > != NULL )  
{  
    printf( "\nZapis liczby: %g", num );  
    fwrite( &num, sizeof( num ), 1, fp );  
    fclose( fp );  
}
```

Watch 4=1↑

sizeof(num): 4
num, M: 5A A4 F6 42

Output 3

Zapis liczby: 123.321

Name	Ext	Size
↑ [-]		<DIR>
D	DAT	4

Zawartość pliku d.dat

```
00000000 5A A4 F6 42
```

```
1 ZxöB
```

SzesnastkowoJako tekst

Opis funkcji blokowego zapisu – fwrite

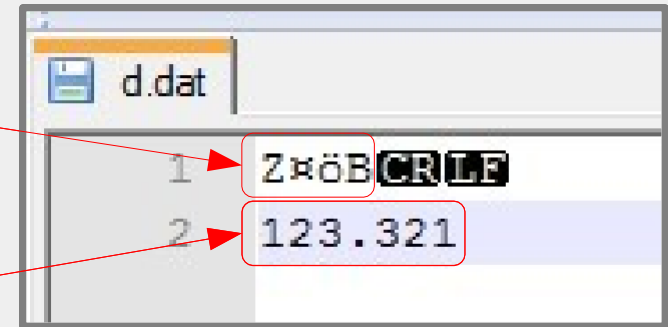
```
size_t fwrite( void * ptr, size_t size, size_t n, FILE * stream );
```

- ▶ Funkcja zapisuje dane z obszaru pamięci wskazywanego przez *ptr* do strumienia *stream*.
- ▶ Zapisuje *n* bloków o rozmiarze *size*.
- ▶ Łączna liczba zapisanych bajtów to $n * size$.
- ▶ Rezultatem funkcji jest liczba *zapisanych bloków* (nie bajtów!).
- ▶ W przypadku wystąpienia *końca pliku* lub *błędu*, rezultatem funkcji jest liczba, potencjalnie zerowa, *bezbłędnie zapisanych bloków*.

Zapis liczby jako tekstu a zapis jej binarnej reprezentacji

```
int main()
{
    FILE * fp;
    float num = 123.321;

    if( ( fp = fopen( "d.dat", "wt" ) ) != NULL )
    {
        fwrite( &num, sizeof( num ), 1, fp );
        fputc( '\n', fp );
        fprintf( fp, "%g", num );
        fclose( fp );
    }
    . . .
}
```


Przetwarzanie plików binarnych, otwarcie pliku, odczyt liczby typu float

```
#include <cstdio>
#include <cstdlib>

int main()
{
    FILE * fp;
    float num = 123.321;
    .
    .
    .
    num = 0;
    if( ( fp = fopen( "d.dat", "rb" ) ) != NULL )
    {
        fread( &num, sizeof( num ), 1, fp );
        cout << "\nOdczyt liczby: " << num;
        fclose( fp );
    }

    cout << "\n\nNacisnij Enter by zakonczyc...";
    ( void )getchar();
    return EXIT_SUCCESS;
}
```

Przetwarzanie plików binarnych, odczyt do zmiennej num

Rozmiar odczytywanego bloku.

Liczba odczytywanych bloków.

```
fread( &num , sizeof( num ) , 1 , fp );
```

Wskaźnik na zmienną *num*,
ty ma być zapisany blok
odczytany z pliku *fp*.

Wskaźnik pliku
otwartego do odczytu.

Opis funkcji blokowego odczytu – fread

```
size_t fread( void * ptr, size_t size, size_t n, FILE * stream );
```

- ▶ Funkcja czyta dane ze strumienia *stream* do obszaru pamięci wskazywanego przez *ptr*.
- ▶ Odczytuje *n* bloków o rozmiarze *size*.
- ▶ Łączna liczba odczytanych bajtów to $n * size$.
- ▶ Rezultatem funkcji jest liczba *przeczytanych bloków* (nie bajtów!).
- ▶ W przypadku napotkania *końca pliku* lub *błędu*, rezultatem jest liczba bezbłędnie *odczytanych bloków*, która potencjalnie może być równa zero.

Odczyt i zapis z kontrolą poprawności

- ▶ Funkcje *fread* i *fwrite* pozwalają na kontrolę poprawności wykonywanych operacji odczytu i zapisu.
- ▶ Wystarczy kontrolować rezultat wywołania tych funkcji i porównywać z liczbą określonych bloków.

```
if( ( fp = fopen( "d.dat", "wb" ) ) != NULL )
{
    if( fwrite( &num, sizeof( num ), 1, fp ) != 1 ) cout <<
        "\nBład zapisu!";
    else
        cout << "\nZapis wykonany";
    fclose( fp );
}
```

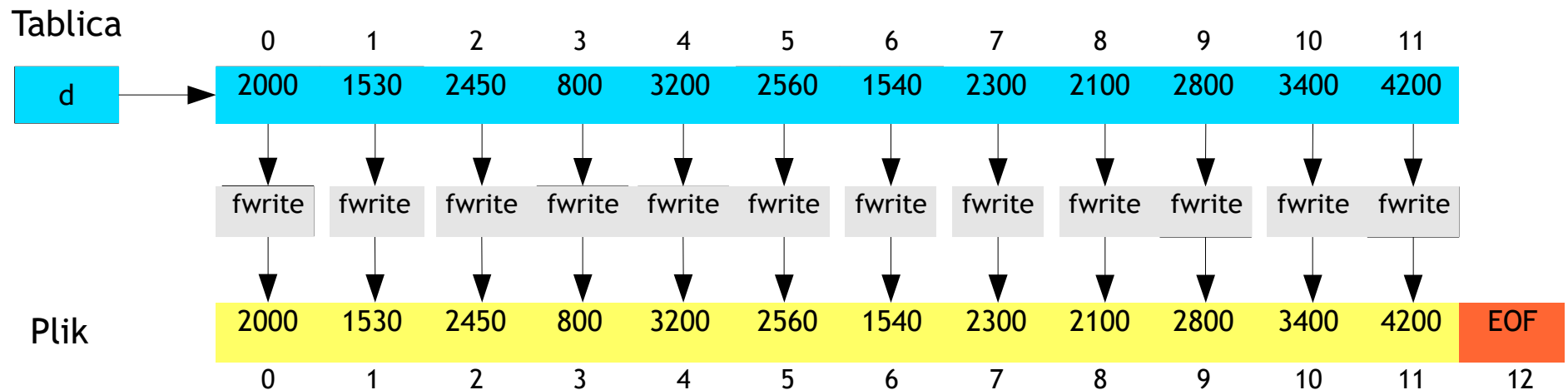
```
if( ( fp = fopen( "d.dat", "rb" ) ) != NULL )
{
    if( fread( &num, sizeof( num ), 1, fp ) != 1 ) cout <<
        "\nBład odczytu!";
    else
        cout << "\nOdczyt liczby: " << num;
    fclose( fp );
}
```

Zapis i odczyt ciągów danych

- ▶ Załóżmy, że zapisujemy do pliku 12-cie liczb typu *float* reprezentujących dochody z kolejnych miesięcy roku podatkowego.
- ▶ Dane źródłowe są zapisane w dwunastoelementowej tablicy o nazwie *d*:

```
const int LB_MIES = 12;  
.  
.  
.  
float d[ LB_MIES ];
```

- ▶ Pierwszym narzucającym się rozwiązaniem jest zapisanie kolejno każdego elementu tablicy jako bloku, wykorzystując funkcję *fwrite*.

Zapis i odczyt ciągów danych, przykład 1-szy

```
#include <cstdio>
#include <stdlib.h>
const int LB_MIES = 12

int main()
{
    FILE * fp;
    float d[ LB_MIES ];
    int nr;

    // wstawiamy do tablicy przykładowe dane
    for( nr = 0; nr < LB_MIES; nr++ )
        d[ nr ] = 1000 * ( nr + 1 );

    // zapis tablicy d, element po elemencie, do pliku d.dat
    if( ( fp = fopen( "d.dat", "wb" ) ) != NULL )
    {
        for( nr = 0; nr < LB_MIES; nr++ )
            if( fwrite( &d[ nr ], sizeof( d[ nr ] ), 1, fp ) != 1 )
                cout << "\nBład zapisu!";
            else
                cout << "\nZapisano: " << d[ nr ];
        fclose( fp );
    }
    . . .
}
```

Zapis i odczyt ciągów danych, przykład 1-szy, cd ...

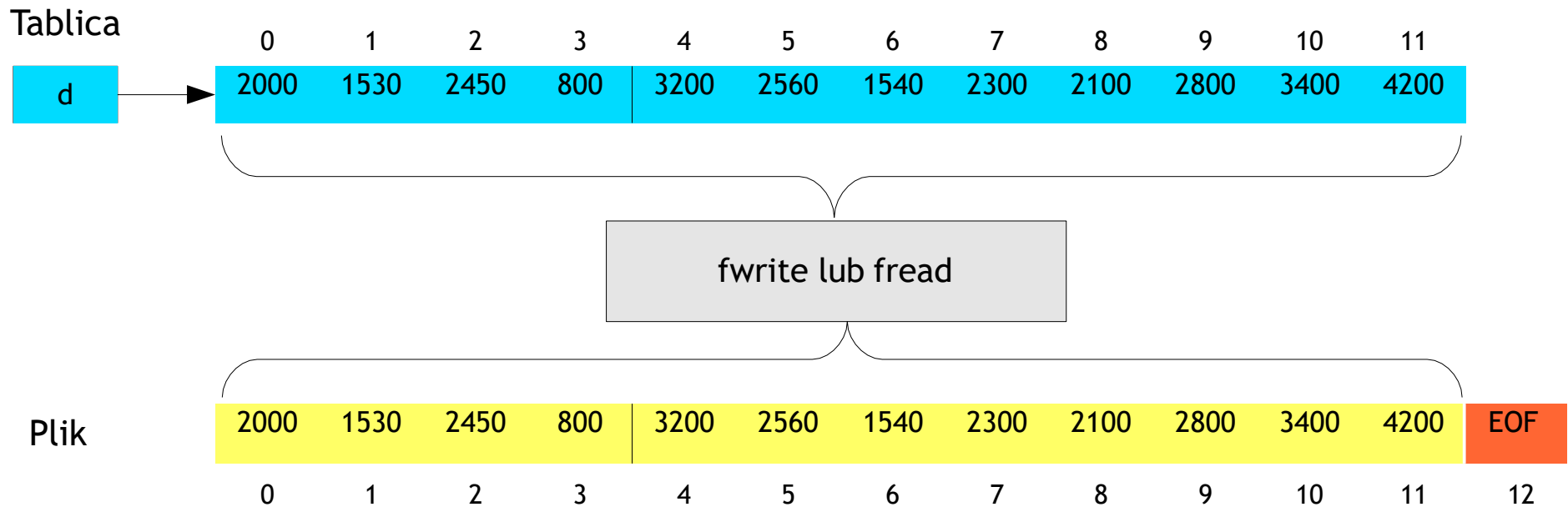
```
. . .
// zerujemy tablice by stwierdzic czy odczyt dziala
for( nr = 0; nr < LB_MIES; nr++ )
    d[ nr ] = 0;

// odczyt danych z d.dat do tablicy d, element po elemencie
if( ( fp = fopen( "d.dat", "rb" ) ) != NULL )
{
    for( nr = 0; nr < LB_MIES; nr++ )
        if( fread( &d[ nr ], sizeof( d[ nr ] ), 1, fp ) != 1 )
            cout << "\nBlad odczytu!";
        else
            cout << "\nOdczytano: " << d[ nr ];
    fclose( fp );
}

cout << "\n\nNacisnij Enter by zakonczyc...";
( void )getchar();
return EXIT_SUCCESS;
}
```


Zapis i odczyt ciągów danych, rozwiązanie 2-gie

- ▶ Cała tablica może być blokiem, zapisywanym/odczytywanym jednym wywołaniem instrukcji *fwrite/fread*.

Zapis i odczyt ciągów danych, przykład 2-gi

```
#include <cstdio>
#include <stdlib>
const int LB_MIES = 12

int main()
{
    FILE * fp;
    float d[ LB_MIES ];
    int nr;

    // wstawiamy do tablicy przykładowe dane
    for( nr = 0; nr < LB_MIES; nr++ )
        cout << "\nZapis: " << ( d[ nr ] = 1000 * ( nr + 1 ) );

    if( ( fp = fopen( "d.dat", "wb" ) ) != NULL )
    {
        if( fwrite( &d[0], sizeof( d[0] ), LB_MIES, fp ) != LB_MIES )
            cout << "\nBład zapisu!";
        fclose( fp );
    }

    . . .
}
```

Zapis i odczyt ciągów danych, przykład 2-gi

Rozmiar zapisywanego bloku = `sizeof(d[0]) * LB_MIES`

Rozmiar zapisywanego elementu.

Liczba zapisywanych elementów.

```
fwrite( &d[0], sizeof( d[0] ), LB_MIES, fp )
```

Wskaźnik na pierwszy element tablicy *d*, czyli początek bloku, który ma być zapisany do pliku *fp*.

Wskaźnik pliku otwartego do zapisu.

Zapis i odczyt ciągów danych, przykład 2-gi

```
. . .  
  
// zerujemy tablice by stwierdzic czy odczyt dziala  
for( nr = 0; nr < LB_MIES; nr++ )  
    d[ nr ] = 0;  
  
if( ( fp = fopen( "d.dat", "rb" ) ) != NULL )  
{  
    if( fread( &d[0], sizeof( d[0] ), LB_MIES, fp ) != LB_MIES )  
        cout << "\nBlad odczytu!";  
    fclose( fp );  
}  
  
for( nr = 0; nr < LB_MIES; nr++ )  
    cout << "\nOdczyt:" << d[ nr ];  
  
cout << "\n\nNacisnij Enter by zakonczyc...";  
( void )getchar();  
return EXIT_SUCCESS;  
}
```

Zapis i odczyt ciągów danych, przykład 2-gi

Rozmiar odczytywanego bloku = `sizeof(d[0]) * LB_MIES`

Rozmiar odczytywanego elementu.

Liczba odczytywanych elementów.

```
fread( &d[0], sizeof( d[0] ), LB_MIES, fp )
```

Wskaźnik na pierwszy element tablicy *d*, czyli początek bloku, który ma być odczytany z pliku *fp*.

Wskaźnik pliku otwartego do odczytu.

Zapis i odczyt ciągów danych, uzupełnienie

- ▶ Nazwa tablicy jest ustalonym wskaźnikiem na jej początek, czyli na pierwszy element.
- ▶ Zatem zamiast `&d[0]` można napisać po prostu `d`:

```
fread( &d[0], sizeof( d[0] ), LB_MIES, fp )
```



```
fread( d, sizeof( d[0] ), LB_MIES, fp )
```

Zapis i odczyt blokowy – dana typu int

```
int zmiennaInt = 10;
FILE * fp;
. . .
if( fwrite( &zmiennaInt, sizeof( zmiennaInt ), 1, fp ) != 1 )
    cout << "\nBład zapisu!";
else
    cout << "\nZapisano liczbe: " << zmiennaInt;
```

Możemy napisać funkcję, realizującą zapis pojedynczej danej typu *int*:

```
int zmiennaInt = 10;
FILE * fp;
. . .
bool writeInt( int i, FILE * f )
{
    return fwrite( &i, sizeof( i ), 1, f ) == 1;
}

if( !writeInt( zmiennaInt, fp ) )
    cout << "\nBład zapisu!";
else
    cout << "\nZapisano liczbe: " << zmiennaInt;
```

Zapis i odczyt blokowy – dana typu float

```
float zmiennaFloat = 10;
FILE * fp;
. . .
if( fwrite( &zmiennaFloat, sizeof( zmiennaFloat ), 1, fp ) != 1 )
    cout << "\nBład zapisu!";
else
    cout << "\nZapisano liczbe: " << zmiennaFloat;
```

Możemy napisać funkcję, realizującą zapis pojedynczej danej typu *float*:

```
float zmienna_float = 10;
FILE * fp;
. . .
bool write_float( float n, FILE * f )
{
    return fwrite( &n, sizeof( n ),          1, f ) == 1;
}

if( ! write_float( zmienna_float, fp ) )
    cout << "\nBład zapisu!";
else
    cout << "\nZapisano liczbe: " << zmiennaFloat;
```


Warto napisać sobie zestaw przydatnych funkcji

```
. . .  
bool writeInt( int n, FILE * f )  
{  
    return fwrite( &n, sizeof( n ), 1, f ) == 1;  
}  
  
bool writeFloat( float n, FILE * f )  
{  
    return fwrite( &n, sizeof( n ), 1, f ) == 1;  
}  
  
bool writeDouble( double n, FILE * f )  
{  
    return fwrite( &n, sizeof( n ), 1, f ) == 1;  
}  
  
bool writeWord( unsigned short int n, FILE * f )  
{  
    return fwrite( &n, sizeof( n ), 1, f ) == 1;  
}  
  
. . .
```

Kopiowanie zawartości plików blok po bloku

```
/*-----  
Funkcja bpbFileCopy realizuje kopiowanie zawartości źródłowego  
pliku src do pliku docelowego dst. wykorzystywane są blokowe  
operacje zapisu i odczytu. Funkcja nie zamyka strumieni src i dst.  
Parametry : wskaźniki na prawidłowo otwarte strumienie binarne  
            src, dst - odpowiednio dla pliku źródłowego i docelowego.  
Rezultat  : true jeżeli kopiowanie zakończyło się poprawnie  
            false jeżeli wystąpił błąd podczas kopiowania  
-----*/  
  
int bpbFileCopy( FILE * dst, FILE * src )  
{  
    char * copyBuff = 0;           // wskaźnik na bufor kopiowania  
    size_t buffSize = 30 * 1024;  // Rozmiar bufora kopiowania  
    size_t in = 0;                // Liczba przeczytanych bloków  
  
    if( ( copyBuff = new (nothrow) char[ buffSize ] ) == 0 )  
        return false;  
  
    while( ( in = fread( copyBuff, 1, buffSize, src ) ) != 0 )  
        if( fwrite( copyBuff, 1, in, dst ) != in )  
            return false;  
  
    delete [] copyBuff;  
    return true;  
}
```

Uwaga, algorytm wykorzystuje drobny trik

Rozmiar odczytywanego bloku = $1 * \text{buff_size}$

Rozmiar odczytywanego elementu, uwaga: **1!**

Liczba odczytywanych elementów.

```
while( ( in = fread( copyBuff, 1, buffSize, src ) ) != 0 )  
    if( fwrite( copyBuff, 1, in, dst ) != in ) return false;
```

Tutaj trafia liczba odczytanych bloków 1-no bajtowych, czyli liczba *odczytanych bajtów*.

Zapisujemy tyle bajtów, ile udało się odczytać.

Wyświetlanie zawartości pliku w widoku: szesnastkowo-ASCII

Jakiś plik o dowolnej zawartości:

```
while( ( in_chars = fread( buffer, 1, BUFFER_LEN, file ) ) > 0 )
{
    /* wypisz : hex, dwie pozycje, wiodące zera, duże litery */
    for( i = 0; i < in_chars; i++)
        printf( "%02X ", buffer[ i ] );

    printf("| "); /* Separator części szesnastkowej od ASCII */

    /* wypisz bufor jako ASCII o ile można, jeśli nie to '.' */

```



```
29 0D 0A 20 20 20 20 20 20 20 20 20 20 72 69 6E 74 66 28 | ).. printf(
20 22 25 30 32 58 20 22 2C 20 62 75 66 65 72 5B 20 69 | "%02X ", buffer[ i
20 5D 20 29 3B 0D 0A 0D 0A 20 20 20 20 20 20 70 72 69 6E | ] );... prin
74 66 28 22 7C 20 22 29 3B 20 20 2F 2A 20 53 65 70 61 72 | tf("| "); /* Separ
61 74 6F 72 20 63 7A A9 98 63 69 20 73 7A 65 73 6E 61 73 | ator cz..ci szenas
74 6B 6F 77 65 6A 20 6F 64 20 41 53 43 49 49 20 2A 2F 0D | tkowej od ASCII */.
0A 0D 0A 20 20 20 20 20 20 2F 2A 20 57 79 73 77 69 65 74 | ... /* Wyswiet
6C 20 62 75 66 6F 72 20 6A 61 6B 6F 20 41 53 43 49 49 20 | l bufor jako ASCII
6F 20 69 6C 65 20 6D 6F 7A 6E 61 2C 20 6A 61 6B 20 6E 69 | o ile mozna, jak ni
65 20 74 6F 20 77 79 73 77 69 65 74 6C 20 27 2E 27 20 2A | e to wyswietl '.' *
2F 0D 0A 20 20 20 20 20 20 20 66 6F 72 28 20 69 20 3D 20 30 | /.. for( i = 0
3B 20 69 20 3C 20 69 6E 5F 63 68 61 72 73 3B 20 69 2B 2B | ; i < in_chars; i++
20 29 0D 0A 20 20 20 20 20 20 20 20 20 20 70 72 69 6E 74 66 | ).. printf
28 22 25 63 22 2C 20 69 73 70 72 69 6E 74 28 20 62 75 66 | ("%c", isprint( buf
66 65 72 5B 20 69 20 5D 20 29 20 3F 20 62 75 66 66 65 72 | fer[ i ] ) ? buffer
5B 20 69 20 5D 20 3A 20 27 2E 27 20 29 3B 0D 0A 0D 0A 20 | [ i ] : '.' );...
20 20 20 20 20 70 75 74 63 68 61 72 28 27 5C 6E 27 29 3B | putchar('\n');
0D 0A 0D 0A 20 20 20 20 20 20 20 69 66 28 20 28 20 2B 2B 6C | .... if( ( ++l
69 6E 65 73 20 25 20 50 41 47 45 5F 4C 45 4E 47 54 48 20 | ines % PAGE_LENGTH
29 20 3D 3D 20 30 20 29 20 20 2F 2A 20 43 7A 79 20 65 6B | ) == 0 ) /* Czy ek
72 61 6E 20 7A 61 70 65 88 6E 69 6F 6E 79 3F 20 2A 2F 0D | ran zabezpieiony? */.
```

Wyświetlanie zawartości pliku w widoku: szesnastkowo-ASCII

```
/*-----  
Funkcja hex_dump wyprowadza do stdout zawartość pliku wyświetlaną  
w postaci szesnastkowej oraz ASCII.  
Parametry : file - wskaźnik na prawidłowo otwarty strumień binarny  
Uwaga - funkcja nie zatrzymuje wyświetlania np. co 24 linie.  
-----*/  
void hex_dump( FILE * file )  
{  
    #define BUFFER_LEN 19          /* Tyle znaków będzie w linii na ekranie */  
    unsigned char buffer[ BUFFER_LEN ]; int /* Bufor na odczytywane znaki */  
    i = 0;  
  
    while( ( in_chars = fread( buffer, 1, BUFFER_LEN, file ) ) > 0 )  
    {  
        /* wypisz : hex, dwie pozycje, wiodące zera, duże litery */  
        for( i = 0; i < in_chars; i++)  
            printf( "%02X ", buffer[ i ] );  
  
        printf("| "); /* separator części szesnastkowej od ASCII */  
  
        /* wypisz bufor jako ASCII o ile można, jeśli nie to '.' */  
        for( i = 0; i < in_chars; i++ )  
            printf( "%c", isprint( buffer[ i ] ) ? buffer[ i ] : '.' );  
        putchar('\n');  
    }  
}
```